

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «КИЄВО-МОГИЛЯНСЬКА АКАДЕМІЯ»
ЦЕНТР ДОСЛІДЖЕНЬ ІСТОРІЇ ТА КУЛЬТУРИ СХІДНОЄВРОПЕЙСЬКОГО ЄВРЕЙСТВА

Йосиф Зісельс

РОЗСУДІ МОЇ ПОМИСЛИ

Упорядник Олексій Сінченко

Київ
ДУХ І ЛІТЕРА
2021

УДК 323.1+321.7+316.3(=411.16)(477)
З-64

Зісельс Йосиф.

З-64 РОЗСУДИ МОЇ ПОМИСЛИ / Упорядник Олексій Сінченко. — Київ: ДУХ І ЛІТЕРА, 2021. — 464 с.

ISBN 978-966-378-845-6

Подані в книжці тексти означають різні вектори діяльності громадського діяча, члена Української Гельсінської групи, ініціативної групи «Першого грудня», Йосифа Зісельса за останні кілька років. Почавши із саморозуміння, осмислення причетності до дисидентського руху, автор, ґрунтуючись на власних дослідженнях, пропонує модель бачення сучасної України крізь призму базових для європейської системи цінностей координат. Основні теми – громадянське суспільство, ідентичність, толерантність, єврейство доповнені численними виступами та інтерв'ю.

**Висловлюємо подяку
родинам Ольги та Андрія Анісімових,
а також Олени та Олексія Сігових
за сприяння у виданні книги**

На обкладинці використано роботу Льва Філіппова-Шпольського
«Шатро Якова», 1992 р.

УДК 323.1+321.7+316.3(=411.16)(477)

ISBN 978-966-378-845-6

© Й. Зісельс, 2021
© ДУХ І ЛІТЕРА, 2021

Псалом 5

1. Тому, хто дарує перемогу на життєвому шляху. Псалом Давида.
2. Слова мої вислухай, Боже. Розсуди мої помисли.
3. Почуй голос поклику мого, Царю мій і Боже мій, бо до Тебе у розмислах прагну.
4. Боже, почуй удосвіта мій голос. На світанку думатиму про Тебе й сподіватимуся.
5. Бо Ти – не Бог, що прагне беззаконня. Зло несумісне з Тобою.
6. Не встоять перед очима Твоїми зарозумілі. Звернеш ненависть на всіх, хто чинить насильство.
7. Знищиш брехливих. Осоружні Господеві вбивці та ошуканці.
8. А я, з великої милості Твоєї, увійду до Твого Дому, схилюся перед Храмом Твоїм у трепеті.
9. Боже, веди мене у справедливості Твоїй, хоча вороги мої чекають у засідці. Випрям для мене Твій шлях.
10. Вони повсякчас хитрують, немає довіри до їхніх слів. Могила відкрита – їхня гортань, і лестощі промовляють язиком.
11. Боже, дай їм збагнути, чому вони гинуть. Нехай поляжуть від замислів своїх. І відкинь їх через злочинства їхні, бо повстали вони супроти Тебе.
12. І возрадуються всі, хто на Тебе покладається, вічно щасливі, і даси їм пристановище. Возвеселяться Тобою ті, що люблять ім'я Твоє.
13. Бо Ти благословляєш праведника, Боже, оточуєш його благоволінням, як щитом.

Зміст

I. ДИСИДЕНТСТВО	9
СВОБОДА, ДЕМОКРАТІЯ І ВЛАДА	11
СПОВІДЬ ДИСИДЕНТА	13
Про каральну психіатрію.....	28
Українська Гельсінська група.....	30
За все треба платити.....	32
УКРАЇНСЬКІ ТА ЄВРЕЙСЬКІ ДИСИДЕНТИ: від спільної боротьби до самореалізації в національних державах	35
Вступ.....	35
Трохи сумної історії.....	36
Структура різних політико-ідеологічних напрямів в українському та єврейському рухах.....	41
Початок знайомств та зближення.....	43
Знайомства на свободі.....	44
Моя історія знайомства з українським націонал-демократичним рухом.....	44
Знайомства в ув'язненні та розвиток стосунків.....	47
Чи були прояви антисемітизму на політичних зонах?.....	51
Цікавість до інших культур і спільна творчість.....	53
Спільні акції проти свавілля адміністрації та взаємодопомога серед в'язнів.....	54
Гельсінські групи та участь в їхній роботі українських і єврейських дисидентів.....	59
Участь євреїв у Гельсінських групах (прізвища виділено).....	60
Сьогодення.....	62
Недомовленість.....	63
Висновки.....	68
«КОЖНА ЛЮДИНА МАЄ ПРАВО НА СВОБОДУ ПЕРЕКОНАНЬ І НА ВІЛЬНЕ ЇХНЕ ВОЛЕВИЯВЛЕННЯ...»	70

II. ГРОМАДЯНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО	73
СТАН СОЦІАЛЬНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ В УКРАЇНІ ОЧИМА ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА	75
Вступ.....	75
Визначення соціальної інтеграції.....	77
Нестабільний стан, але — динамічний процес.....	77
Модель цивілізаційної ідентичності.....	78
Надії та реальність.....	79
Наслідки роздвоєної ідентичності.....	80
Перехід від євразійської системи цінностей до європейської — освіта та виховання.....	81
Приклад Ізраїлю.....	82
Громадська думка населення.....	83
Проміжні висновки.....	92
Виклики та перспективи розвитку громадянського суспільства в Україні.....	93
Волонтерський рух.....	95
«Про нас і країну». Звернення до Українського народу Ініціативної групи «Першого грудня».....	95
Моє враження від волонтерського руху.....	96
Висновки.....	98
ВИСТУП ЧЛЕНА ІНІЦІАТИВНОЇ ГРУПИ «ПЕРШОГО ГРУДНЯ» в університеті імені Драгоманова	100
УКРАЇНА ТА ЄВРОПЕЙСЬКІ ЦІННОСТІ	109
ЯК ВИКИНУТИ ЛЕНІНА З ГОЛІВ УКРАЇНЦІВ?	112
ПРАВОРАДИКАЛИ НА УКРАЇНСЬКИХ ВИБОРАХ	119
ВСЕУКРАЇНСЬКЕ ОБ'ЄДНАННЯ «СВОБОДА»: МІФИ Й РЕАЛЬНІСТЬ	128
III. ІДЕНТИЧНІСТЬ І ТОЛЕРАНТНІСТЬ	149
ДО ПИТАННЯ ПРО ЦИВІЛІЗАЦІЙНУ ІДЕНТИЧНІСТЬ ГРОМАДЯН УКРАЇНИ	151
Типи єврейської ідентичності після розпаду ДАШ.....	163
Енергетика ідентичності.....	166
Європейські та Євразійські цінності.....	172
ЦИВІЛІЗАЦІЙНА ІДЕНТИЧНІСТЬ ТА СИСТЕМА ЦІННОСТЕЙ	174
ІДЕНТИЧНІСТЬ ТА ЦІННОСТІ	188
ЛЕКЦІЯ ПРО ТОЛЕРАНТНІСТЬ	194

КСЕНОФОБИЯ ТА ВИХОВАННЯ ТОЛЕРАНТНОСТІ.....	214
ВИСТУП НА IV ЗАСІДАННІ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ «ЗЦІЛЮЮЧИ РАНИ МИНУЛОГО».....	231
IV. ЄВРЕЇ УКРАЇНИ	237
ПАРАДОКСИ І ПРОБЛЕМИ ЄВРЕЙСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ.....	239
ЄВРЕЇ УКРАЇНИ: ДЕМОГРАФІЯ, СОЦІОЛОГІЯ, ОРГСТРУКТУРА ТА ІДЕНТИЧНІСТЬ.....	255
ДЕЯКІ ГУМАНІТАРНІ АСПЕКТИ УКРАЇНСЬКО-ІЗРАЇЛЬСЬКИХ ВІДНОСИН	269
АНТИСЕМІТИЗМ В УКРАЇНІ	276
ЄВРЕЙСЬКА ГРОМАДА В ПЕРІОД КРИЗИ І ВІЙНИ	280
V. ІЗ ВИСТУПІВ	295
«ЗА НАШУ І ВАШУ СВОБОДУ!».....	297
ЄДНІСТЬ ТА МАЙБУТНЄ УКРАЇНИ	302
ЗАЯВА ГОЛОВИ ГЕНРАДИ ЄАЕК, ГОЛОВИ ВААДУ УКРАЇНИ ЙОСИФА ЗІСЕЛЬСА.....	304
ЧИ Є КОМПРОМИСОМ МІНСЬКІ ДОМОВЛЕНОСТІ?	305
ЧИ БУТИ МИРУ НА ДОНБАСІ?	307
ВИСТУП НА ПАРЛАМЕНТСЬКИХ СЛУХАННЯХ: «Роль, значення та вплив громадянського суспільства на формування етнополітичної політики єдності в Україні»	309
ВІДЧУТТЯ НЕБЕСНОЇ СОТНІ	313
З ПРИВОДУ НОВИХ ДОСЯГНЕНЬ В ІУДЕЙСЬКО-ХРИСТІЯНСЬКОМУ ДІАЛОЗІ: ВИСТУП НА НАУКОВОМУ СЕМІНАРІ В УКУ	315
ПРО РЕФЕРЕНДУМ У НІДЕРЛАНДАХ	318
ПРО ПРИМИРЕННЯ.....	320
ЩО КРИЄТЬСЯ ЗА УКРАЇНСЬКО-ПОЛЬСЬКИМ СКАНДАЛОМ	322
ПРО МЕМОРІАЛЬНИЙ ЦЕНТР ГОЛОКОСТУ «БАБИН ЯР»	325
ВИСТУП ПІД ЧАС КРУГЛОГО СТОЛУ «ДЕРЖАВА І ПРОТЕСТИ» В ІНСТИТУТІ ФІЛОСОФІЇ.....	329
ЗАЯВА ПРЕЗИДІЇ ВААДУ УКРАЇНИ У ЗВ'ЯЗКУ З ЛИСТОМ КОНГРЕСМЕНІВ США ПРО СИТУАЦІЮ З АНТИСЕМІТИЗМОМ В ПОЛЬЩІ ТА УКРАЇНІ.....	334
ЩО ВІДБУВАЄТЬСЯ ДОВКОЛА БАБИНОГО ЯРУ СЬОГОДНІ?	338

КОНСЕРВАТИВНА ТЕНДЕНЦІЯ В СУЧАСНОМУ ЗАХІДНОМУ СВІТІ: ВИСТУП НА 11-му КИЇВСЬКОМУ БЕЗПЕКОВОМУ ФОРУМІ	347
НА ШЛЯХУ ДО ПОЛІТИЧНОЇ НАЦІЇ	352
VI. ІЗ ІНТЕРВ'Ю	357
ІНТЕРВ'Ю ІЗ ГРЕГОРІ ДЕВІДЗОНОМ	357
ІНТЕРВ'Ю З МИХАЙЛОМ НЕМИРОВСЬКИМ	365
ІНТЕРВ'Ю З ВІКТОРОМ ТОПАЛЛЕРОМ (Нью-Йорк)	372
ІНТЕРВ'Ю З ДАНИЛОМ ЯНЕВСЬКИМ	382
ІНТЕРВ'Ю З МИКОЛОЮ КНЯЖИЦЬКИМ	390
РОСІЯ ТА ДЕМОКРАТІЯ НЕСУМІСНІ (Інтерв'юер Юрій Шуліпа)	404
ЄВРОПА ЧИ ЄВРАЗІЯ? ЗАКОН ЧИ АВТОРИТЕТ? (Інтерв'юер Остап Дроздов)	418
ІНТЕРВ'Ю З ЄВГЕНОМ КИСЕЛЬОВИМ	426
ІНТЕРВ'Ю З ОСТАПОМ ДРОЗДОВИМ	447

Науково-популярне видання

Йосиф Зісельс

РОЗСУДИ МОЇ ПОМИСЛИ

Упорядник **Олексій Сінченко**

Усі права застережені. Передруки і переклади
дозволяються тільки за згодою редакції

Видавці: **Леонід Фінберг, Костянтин Сігов**

Редактор: *Олексій Сінченко*

Коректура: *Валентина Божок*

Відповідальна за випуск: *Анастасія Негруцька*

Верстка та дизайн обкладинки: *Світлана Невдащенко*

Підписано до друку 16.03.2021. Формат 60x84/16
Гарнітура Minion Pro, Myriad Pro. 26,97 ум. друк. арк.

ТОВ «Часопис "Дух і Літера"»

Свідоцтво про реєстрацію ДК No 224 від 19.10.2000 р.

Видавництво «ДУХ І ЛІТЕРА»

Телефони: +38 (044) 425-60-20,

+38 (073) 425-60-20 (Lifecell)

+38 (097) 425-60-20 (Kyivstar)

+38 (050) 425-60-20 (Vodafone)

E-mail: duh-i-litera@ukr.net – відділ продажу

Сайт та інтернет-книгарня: www.duh-i-litera.com

Надаємо послуги «Книга-поштою»

Друк та палітурні роботи:

МАЙСТЕР
КНИГ

м. Київ, вул. М. Кривоноса, 2Б,

тел. (044) 353 2514

e-mail: info@masterknyg.com.ua

www.masterknyg.com.ua

Свідоцтво про реєстрацію ДК № 3861 від 18.08.2010

Йосиф Зісельс (1946 р. н.) – закінчив 1969 р. фізичний факультет (кафедра теоретичної фізики) Чернівецького університету, служив у Військово-морському флоті.

З початку 1970-х рр. співпрацював із дисидентським та єврейським рухами в СРСР. Член Української Гельсінської групи (з 1978 р.), правозахисник, розповсюджувач самвидаву. Займався допомогою політв'язням та їхнім родинам, збирав та передавав у

«Хроніку текущих событий» інформацію про порушення прав людини в Україні, співпрацював із Робочою комісією з розслідування використання психіатрії в політичних цілях. Був двічі засуджений (1979 і 1985 рр.) за ст. 187-1 КК УРСР «Поширювання завідомо неправдивих вигадок, що паплюжать радянський державний і суспільний лад». Загалом в ув'язненні провів шість років.

У червні 1988 р. створив у Чернівцях першу єврейську організацію в Україні. Один із організаторів Народного руху України, член Великої ради НРУ. В 1989 р. брав активну участь у створенні Вааду (Конфедерації єврейських організацій і общин) СРСР, його співголова. У 1990 р. створив Раду національностей НРУ. Співзасновник і співпрезидент Асоціації єврейських організацій та общин (Ваад) України (з 1991 р.). Член ради Всесвітнього єврейського конгресу (ВЄК), у 2013–2014 рр. його віце-президент. Виконавчий віце-президент Конгресу національних громад України (з 2001 р.). Голова ради Євроазіатського єврейського конгресу (2002–2018). Учасник ініціативної групи «Першого грудня» (з 2016) та учасник стратегічної ради Руху опору капітуляції (з 2019).

ISBN 978-966-378-845-6

9 789663 788456 >